

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (м. Вінниця)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Тимчасово виконуючий обов'язки
начальника Вищого професійного училища
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності (м. Вінниця)
полковник служби цивільного захисту

Ігор ЛІПЧАНЧУК

08 _____ 2024 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Професія:	сапер (розмінування)
Код професії:	5169
Професійна кваліфікація:	сапер (розмінування)
Рівень професійної (професійно-технічної) освіти:	перший (початковий)
Вид професійної підготовки:	перепідготовка
Форма навчання:	денна
Строк навчання:	до 12 тижнів

Розглянуто і схвалено педагогічною радою
Вищого професійного училища Львівського
державного університету безпеки
життєдіяльності (м. Вінниця)
Протокол від «13» серпня 2024 року № 56
Голова педагогічної ради

Ігор ЛІПЧАНЧУК

Освітня програма вводиться в дію
з «01» вересня 2024 року

**АРКУШ ПОГОДЖЕННЯ
освітньої програми**

Професія: сапер (розмінування)
Код професії: 5169
Професійна кваліфікація: сапер (розмінування)
Рівень професійної (професійно-технічної) освіти: перший (початковий)
Вид професійної підготовки: перепідготовка

**РОЗГЛЯНУТО та
РЕКОМЕНДОВАНО**
до розгляду на засіданні
педагогічної ради навчальним
відділенням протимінної діяльності
Протокол № 1
від «10» серпня 2024 року

Старший викладач-майстер
виробничого навчання навчального
відділення протимінної діяльності
капітан служби цивільного захисту

Олег БАДРАН

ПОГОДЖУЮ

Начальник ГУ ДСНС України
у Вінницькій області
полковник служби цивільного захисту

Руслан ШЕВЧУК

«3» _____ 2024 року

ПОГОДЖУЮ

Методист Навчально-методичного центру
професійної (професійно-технічної) освіти
у Вінницькій області

Надія СТЕЦЮК

« » _____ 2024 року

ПОГОДЖУЮ

Заступник начальника училища
з протимінної діяльності Вищого
професійного училища Львівського
державного університету безпеки
життєдіяльності (м. Вінниця)
полковник служби цивільного захисту

Костянтин АПАЛЬКОВ

« » _____ 2024 року

ПОГОДЖУЮ

Начальник навчально-методичного відділу
Вищого професійного училища Львівського
державного університету безпеки
життєдіяльності (м. Вінниця)
полковник служби цивільного захисту

Микола ГУМЕНЮК

«13» 08 _____ 2024 року

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

1.1. Освітня програма містить:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою;
- перелік предметів та їх логічну послідовність вивчення;
- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання;
- інформацію про державну кваліфікаційну атестацію.

1.2. Освітня програма схвалена педагогічною радою Вищого професійного училища Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця). Протокол від «13» серпня 2024 року № 56 та вводиться в дію з «01» вересня 2024 року.

1.3. Програму розроблено на основі ДОС 5169.О.84.25-2022 професії 5169 “Сапер (розмінування)”.

1.4. Освітню програму розроблено робочою групою Вищого професійного училища Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця) у складі:

БАДРАН Олег Михайлович	– старший викладач-майстер виробничого навчання навчального відділення протимінної діяльності;
ВОЙТЕНКО Валентин Володимирович	– інструктор-водій навчального відділення протимінної діяльності;
ПОПОВ Сергій Миколайович	– викладач-майстер виробничого навчання навчального відділення технічної підготовки;
КАРАЩУК Віталій Васильович	– методист навчально-методичного відділу.

1.5. Сфера професійної діяльності: Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування. Надання державних послуг суспільству в цілому (КВЕД ДК 009:2010, секція О, група 84.2, клас 84.25).

1.6. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою: наявність здобутої робітничої кваліфікації у сфері цивільного захисту.

Скорочення:

ПК — професійні компетентності, ЗГ — загальні компетентності,
РН — результати навчання, ДКА — державна кваліфікаційна атестація,
ВНП — вибухонебезпечні предмети, ВР — вибухові речовини.

---

* Освітня програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Вищого професійного училища Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця).

II. ЗВЕДЕНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Професія: 5169 Сапер (розмінування)

Професійна кваліфікація: сапер (розмінування)

Вид професійної підготовки: перепідготовка

№ з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	Зміст результату навчання	Зміст компетентності
1	Загально-професійна підготовка	31	Формування ключових та загальних компетентностей (ЗГ та КК)	ЗГ 1 — дотримання основ охорони праці ЗГ 2 — надання домедичної підготовки ЗГ 3 — психологічна компетентність КК 1 — комунікативна компетентність КК 2 — особистісна, соціальна та навчальна компетентності
2	Професійно-теоретична підготовка	130	РН 1 — підготовка до виконання робіт; РН 2 — виконання робіт засобами пошуку та розмінування; РН 3 — виконання заходів з протидії саморобним вибуховим пристроям; РН 4 — виконання робіт на висоті; РН 5 — володіння тактикою дій підрозділів	ПК 1.1 — здатність поводження з вибуховими матеріалами ПК 1.2 — оволодіння способами проведення вибухових робіт ПК 1.3 — здатність виконувати руйнування елементів конструкцій вибуховим способом ПК 1.4 — здатність безпечного поводження з ручними гранатами ПК 1.5 — здатність безпечного поводження з інженерними боєприпасами ПК 1.6 — здатність безпечного поводження з артилерійськими, мінометними та реактивними боєприпасами ПК 1.7 — здатність безпечного поводження з боєприпасами засобів ближнього бою ПК 1.8 — оволодіння правилами та способами ідентифікації морських боєприпасів ПК 1.9 — здатність безпечного поводження з авіаційними боєприпасами ПК 1.10 — здатність безпечного поводження з ракетами КК 3 — громадянська компетентність ПК 2.1 — здатність застосування сучасних металодетекторів ПК 2.2 — здатність використання засобів розмінування та

№ з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	Зміст результату навчання	Зміст компетентності
				індивідуального бронезахисту сапера ПК 3.1 - здатність безпечно поводження з саморобними вибуховими пристроями ПК 3.2 — здатність знищення та знешкодження саморобних вибухових пристроїв ПК 4.1 — оволодіння засобами колективного та індивідуального захисту при роботі на висоті ПК 4.2 — здатність в'язати вузли, які використовуються під час проведення робіт на висоті ПК 4.3 — здатність безпечного виконання робіт на висоті ПК 5.1 — здатність працювати в команді та індивідуально відповідно до тактики дій підрозділів ПК 5.2 — оволодіння порядком та правилами організації виконання завдань з розмінування місцевості ПК 5.3 — здатність безпечного поводження з БОХР ПК 5.4 — здатність використання засобів хімічної розвідки та індивідуального захисту органів дихання та шкіри ПК 5.5 — оволодіння порядком та правилами проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами ПК 5.6 — оволодіння порядком та правилами організації гуманітарного розмінування місцевості ПК 5.7 — оволодіння порядком та правилами обстеження територій в умовах міської забудови ПК 5.8 — оволодіння правилами знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів КК 4 — енергоефективна та екологічна компетентність
3	Професійно-	232	РН 1 — підготовка до	ЗГ 1 — дотримання основ охорони праці

№ з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	Зміст результату навчання	Зміст компетентності
	практична підготовка		виконання робіт; РН 2 — виконання робіт засобами пошуку та розмінування; РН 3 — виконання заходів з протидії саморобним вибуховим пристроям; РН 4 — виконання робіт на висоті; РН 5 — володіння тактикою дій підрозділів	ЗГ 2 — надання домедичної підготовки ПК 1.1 — Здатність поведження з вибуховими матеріалами ПК 1.2 — оволодіння способами проведення вибухових робіт ПК 1.3 — здатність виконувати руйнування елементів конструкцій вибуховим способом ПК 1.4 — здатність безпечного поведження з ручними гранатами ПК 1.5 — Здатність безпечного поведження з інженерними боєприпасами ПК 1.6 — здатність безпечного поведження з артилерійськими, мінометними та реактивними боєприпасами ПК 1.7 — здатність безпечного поведження з боєприпасами засобів ближнього бою ПК 1.8 — оволодіння правилами та способами ідентифікації морських боєприпасів ПК 1.9 — здатність безпечного поведження з авіаційними боєприпасами ПК 1.10 — здатність безпечного поведження з ракетами ПК 2.1 — здатність застосування сучасних металодетекторів ПК 2.2 — здатність використання засобів розмінування та індивідуального бронезахисту сапера ПК 3.1 — здатність безпечно поведження з саморобними вибуховими пристроями ПК 3.2 — здатність знищення та знешкодження саморобних вибухових пристроїв ПК 4.1 — оволодіння засобами колективного та індивідуального захисту при роботі на висоті ПК 4.2 — здатність в'язати вузли, які використовуються під час проведення робіт на висоті ПК 4.3 — здатність безпечного виконання робіт на висоті

№ з/п	Напрямок підготовки	Всього годин	Зміст результату навчання	Зміст компетентності
				ПК 5.1 — здатність працювати в команді та індивідуально відповідно до тактики дій підрозділів ПК 5.2 — оволодіння порядком та правилами організації виконання завдань з розмінування місцевості ПК 5.3 — здатність безпечного поводження з БОХР ПК 5.4 — здатність використання засобів хімічної розвідки та індивідуального захисту органів дихання та шкіри ПК 5.5 — оволодіння порядком та правилами проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами ПК 5.6 — оволодіння порядком та правилами організації гуманітарного розмінування місцевості ПК 5.7 — оволодіння порядком та правилами обстеження територій в умовах міської забудови ПК 5.8 — оволодіння правилами знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів
4	ДКА (або поетапна кваліфікація при продовженні)	7	РН 1÷РН 5	ЗГ 1, ЗГ 2 ПК 1.1÷ПК 1.10 ПК 2.1, ПК 2.2 ПК 3.1, ПК 3.2 ПК 4.1÷ПК 4.3 ПК 5.1÷ПК 5.8
5	Загальний обсяг навчального часу за ДОС	400		до 12 тижнів навчання

№ з/п	Освітні компоненти (навчальні предмети)	К-ть годин	PH 1										PH 2		PH 3		PH 4			PH 5																	
			ЗГ 1	ЗГ 2	ЗГ 3	ПК 1.1	ПК 1.2	ПК 1.3	ПК 1.4	ПК 1.5	ПК 1.6	ПК 1.7	ПК 1.8	ПК 1.9	ПК 1.10	КК 1	КК 2	КК 3	ПК 2.1	ПК 2.2	ПК 3.1	ПК 3.2	ПК 4.1	ПК 4.2	ПК 4.3	ПК 5.1	ПК 5.2	ПК 5.3	ПК 5.4	ПК 5.5	ПК 5.6	ПК 5.7	ПК 5.8	КК 4			
3.	Професійно-практична підготовка	232																																			
3.1	Виробниче навчання	172	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
3.2	Виробнича практика	60	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
4.	Державна кваліфікаційна атестація	7	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+					+	+	+	+					+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
5.	Загальний обсяг навчального часу	400																																			

IV. МОДУЛЬНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
Загальнопрофесійна підготовка			
Охорона праці	15	ЗГ 1	Знати: акти законодавства з охорони праці; нормативні акти підприємства (правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи щодо охорони праці, обов'язкові для виконання у підрозділах цивільного захисту); права працівників з питань охорони праці на підприємстві (у підрозділах цивільного захисту); вимоги щодо безпеки праці у приміщеннях підрозділів цивільного захисту; положення колективного договору щодо охорони праці; порядок проведення адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці; вимоги правил безпеки праці до техніки, приладів та обладнання, засобів індивідуального захисту сапера (розмінування); вимоги правил безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків; основи електробезпеки; параметри й властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища; основи пожежної безпеки та шляхи її забезпечення; основи гігієни праці та виробничої санітарії; засоби та методи захисту працівників від шкідливого та небезпечного впливу виробничих факторів; правила проходження медичних оглядів.

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
Домедична підготовка	10	ЗГ 2	Знати: правила огляду місця події; правила дотримання власної безпеки при наданні домедичної допомоги; нормативно-правову базу функціонування системи ЕМД в Україні; основи анатомії та фізіології людини; проведення первинного огляду у хворого/постраждалого; методи оцінки ознак життя у постраждалих з раптовою зупинкою кровообігу; правила комунікації зі службами порятунку; алгоритм проведення серцево-легеневої реанімації у хворих/постраждалих різних вікових груп; алгоритм проведення серцево-легеневої реанімації з використанням автоматичного зовнішнього дефібрилятора у хворих/постраждалих різних вікових груп; особливості проведення серцево-легеневої реанімації у випадку утоплення; ознаки обструкції верхніх дихальних шляхів; алгоритм відновлення прохідності дихальних шляхів у постраждалих різних вікових груп при удавленні; розпізнавання ознак масивної зовнішньої кровотечі; розпізнавання ознак внутрішньої кровотечі; алгоритм зупинки масивної зовнішньої кровотечі; алгоритм надання домедичної допомоги при підозрі на внутрішню кровотечу; дотримання правил власної безпеки під час зупинки масивної зовнішньої кровотечі; алгоритм відновлення та підтримання прохідності дихальних шляхів у хворих/постраждалих різних вікових груп; алгоритм надання домедичної допомоги при опіках; алгоритм надання домедичної допомоги при ураженні електричним струмом; алгоритм надання допомоги при отруєнні невідомою речовиною; алгоритми надання домедичної допомоги при травмах окремих анатомічних ділянок; алгоритм проведення сортування постраждалих при масових випадках; особливості надання допомоги у випадку вибухонебезпечних надзвичайних ситуаціях.
Психологічна підготовка	6	ЗГ 3 КК 1 КК 2	Знати: правила поведінки у колективі; типи характеру і темпераменту людини; види психоемоційного стану людини; ознаки посттравматичного стресового розладу людини; негативні психічні стани, моделі виходу з них;

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			психологічні особливості поведінки в надзвичайних ситуаціях; правила поведінки з людьми із посттравматичними стресовими розладами; поняття про екстрену психологічну допомогу та методи її надання постраждалому населенню; фактори ризику і способи їх подолання; правила самоконтролю (саморегуляції). Уміти: дотримуватись правил поведінки у колективі; запобігати виникненню конфліктних ситуацій; виявляти негативні психічні стани у постраждалого населення та надавати йому психологічну допомогу; дотримуватись правил поведінки з людьми із посттравматичним стресовими розладами; застосовувати різноманітні психологічні прийоми та техніки, направлені на розслаблення, відновлення і підтримання психічного здоров'я.
Професійно-теоретична підготовка			
Вибухові матеріали та боєприпаси	54	ПК 1.1 ÷ ПК 1.10	Знати: вибухові речовини та засоби ініціювання; види вибухового перетворення; фізичну сутність процесів ініціювання та детонації; методи отримання початкового імпульсу; класифікацію вибухових речовин; методи визначення чутливості до зовнішніх впливів, енергії вибухового перетворення, швидкості детонації, бризантності та фугасності; заряди та їх види; методи ведення вибухових робіт. Сутність вогневого способу ведення вибухових робіт; засоби, які використовуються при вогневому способі підриву; запальні трубки промислового виготовлення та виготовлені самостійно; сутність електричного способу ведення вибухових робіт; прилади та обладнання, які використовуються при електричному способі підриву; види електровибухових мереж; заходи безпеки праці при веденні вибухових робіт. Порядок руйнування елементів конструкцій з дерева контактними зарядами; формули для розрахунку необхідної ваги заряду для підривання круглої колоди до та понад 30 см; формули для розрахунку необхідної ваги заряду для підривання бруса та пакету з 2-х колод;

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			розрахунок заряду для підривання пнів; розташування зарядів на дерев'яних конструкціях під час руйнування вибуховим способом. загальні відомості про ручні гранати; класифікацію, основні елементи, призначення та принцип дії ручних гранат II світової війни; види та типи осколкових гранат, підривники та запали, які в них використовуються; особливості будови сучасних зразків та зразків країн НАТО; підривники та запали, які використовуються у сучасних зразках ручних гранат та гранат країн НАТО; порядок проведення ідентифікації ручних гранат; конструктивні ознаки під час проведення ідентифікації; правила безпечного поводження з ручними гранатами. Загальні відомості про інженерні боеприпаси; класифікацію, основні елементи, призначення та принцип дії інженерних мін; види та типи інженерних мін часів II світової війни та підривників, які в них використовувалися; види та типи інженерних мін після часів II світової війни, сучасних мін, мін країн НАТО та підривників, які в них використовуються, а також їх характерні ознаки; порядок проведення ідентифікації інженерних мін; конструктивні ознаки під час проведення ідентифікації; правила безпечного поводження з інженерними мінами. Загальні відомості, класифікацію, призначення, будову, калібри артилерійських снарядів; будову, калібри, маркування артилерійських снарядів країн НАТО; артилерійські снаряди основного, спеціального та допоміжного призначення; порядок ідентифікації артилерійських снарядів; особливості будови сучасних зразків артилерійських боеприпасів; загальні відомості, класифікацію, призначення, будову, калібри мінометних мін; мінометні міни основного, спеціального та допоміжного призначення; порядок ідентифікації мінометних мін; особливості будови сучасних зразків мінометних мін; загальні відомості, класифікацію, призначення, будову, калібри реактивних боеприпасів; реактивні боеприпасів основного, та спеціального призначення; порядок

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			ідентифікації реактивних боєприпасів; особливості будови сучасних реактивних боєприпасів; загальні відомості про підрильники та трубки; класифікацію підрильників та трубок; основні механізми підрильників до артилерійських, мінометних та реактивних боєприпасів; правила безпечного поводження з артилерійськими, мінометними та реактивними боєприпасами. Загальні відомості, призначення, будову, принцип дії боєприпасів до засобів ближнього бою та підрильників до них; особливості будови сучасних зразків засобів ближнього бою та країн НАТО; порядок ідентифікації засобів ближнього бою; правила безпечного поводження із засобами ближнього бою. Загальні відомості про морські боєприпаси; класифікацію, призначення, основні елементи морських боєприпасів; основні типи морських боєприпасів; правила безпечного поводження з морськими боєприпасами загальні відомості про авіаційні боєприпаси; класифікацію, основні елементи, призначення, калібри, маркування та принцип дії авіаційних боєприпасів. Авіаційні бомби основного призначення; авіаційні бомби спеціального призначення; авіаційні бомби допоміжного призначення; загальні відомості про авіаційні підрильники та їх основні механізми; порядок ідентифікації авіаційних бомб; правила безпечного поводження з авіаційними боєприпасами загальні відомості про ракети; класифікацію, призначення, основні елементи ракет; основні типи ракет та вибухові пристрої які використовуються в ракетах; порядок ідентифікації ракет; правила безпечного поводження з ракетами.
Засоби пошуку та розмінування	20	ПК 2.1 ПК 2.2	Знати: призначення, технічні характеристики, склад комплектів, будову сучасних металодетекторів (наявних моделей); принцип дії сучасних металодетекторів, порядок підготовки до роботи та організацію роботи з їх використанням; призначення, технічні характеристики, склад комплектів, будову сучасних феромагнітометрів; принцип дії

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			феромагнітометрів при виявленні феромагнітного тіла; порядок підготовки до роботи та принципи організації пошукових робіт з використанням феромагнітометрів; порядок виявлення кута залягання феромагнітного тіла. Призначення, будову, комплектів розмінування (наявних моделей); будову індивідуального комплексу розмінування; призначення засобів розмінування та роботу з ними; порядок підготовки до роботи та робота з комплектами розмінування. вимоги до засобів індивідуального бронезахисту; характеристики вітчизняних та закордонних зразків; допоміжні засоби захисту сапера.
Протидія саморобним вибуховим пристроям	24	ПК 3.1 ПК 3.2	Знати: загальні відомості, класифікацію та основні елементи саморобних вибухових пристроїв; способи збудження вибуху; основні механізми саморобних вибухових пристроїв; основні складові, типи та принципи приведення у дію саморобних вибухових пристроїв; загальні відомості про замикачі, їх класифікацію; типи та принципи приведення у дію командного, сповільненого та замикача маніпуляції; засоби ініціювання саморобних вибухових пристроїв; джерела живлення саморобних вибухових пристроїв, типи, схеми з'єднання електричних джерел живлення; небезпечні зони при спрацюванні саморобних вибухових пристроїв; принципи знешкодження саморобних вибухових пристроїв; загальні відомості про пастки; пастки з використанням промислових вибухових пристроїв та ручних гранат. Види спеціального обладнання; правила використання спеціального обладнання та порядок його застосування; профілактику спеціального обладнання та його обслуговування; методи відкриття підозрілих предметів за допомогою зарядів малої потужності; розрахунок та правила встановлення зарядів малої потужності; методи знищення саморобних вибухових пристроїв за допомогою зарядів вибухової речовини, гідродинамічних гармат тощо; види бойових ланцюгів; способи визначення ознак основних та додаткових бойових ланцюгів; порядок знешкодження

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			вибухових пристроїв контактним та дистанційним способом, в тому числі із застосуванням робототехніки.
Спеціальна підготовка до роботи на висоті	8	ПК 4.1 ПК 4.2 ПК 4.3	Знати: призначення та застосування страхувальних засобів; загальні вимоги до конструкції страхувальних засобів, спеціальні страхувальні засоби, допоміжне спорядження й оснащення; пояси безлямкові та лямкові, карабіни, страхувальні стропи. Типи та призначення різних вузлів, що застосовуються під час виконання робіт на висоті; правила та методика в'язання вузлів для з'єднання тросів і канатів; правила безпеки при роботі з мотузкою, тросами та канатами. Основні принципи страхування; технічні засоби забезпечення страхування; страхувальні засоби; динамічні навантаження; правила страхування та самострахування.
Тактика дій піротехнічних	24	КК 3÷КК 4	Знати: основні трудові права та обов'язки працівників; основні нормативно-правові акти у

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
підрозділів		ПК 5.1 ÷ ПК 5.8	професійній сфері, що регламентують трудову діяльність; особливості укладання трудового договору (контракту), підстави його припинення; соціальні гарантії та чинний соціальний захист на підприємстві, зокрема види та порядок надання відпусток; основні положення Кодексу Цивільного захисту, Дисциплінарного статуту служби цивільного захисту, Положення про порядок проходження служби особами рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту; порядок розгляду і способи вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів. Нормативні документи, які регламентують діяльність піротехнічних підрозділів в Україні та за її межами; загальні відомості щодо принципів та порядку функціонування національного органу з протимінної діяльності; міжнародні стандарти протимінної діяльності: сфера застосування, основні терміни, визначення та скорочення; працювати в складі піротехнічного розрахунку та індивідуально відповідно до дій піротехнічних підрозділів під час виконання піротехнічних робіт. Порядок виконання повідомлень про виявлення вибухонебезпечних предметів; порядок залучення піротехнічного підрозділу; дії по прибуттю на місце виявлення вибухонебезпечних предметів; порядок проведення обстеження ділянки місцевості на наявність вибухонебезпечних предметів. Бойові отруйні хімічні речовини, їх класифікацію; основні властивості небезпечних хімічних речовин, які використовуються на об'єктах промисловості; шляхи проникнення до організму бойових отруйних хімічних речовин; механізм дії бойових хімічних речовин на організм людини; класифікацію, маркування, кодування засобів застосування бойових хімічних речовин; основні тактико-технічні характеристики хімічних боєприпасів що можуть використовуватись для застосування бойових хімічних речовин; загальну характеристику речовин нервово-паралітичної дії; загальну характеристику речовин задушливої

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			дії загальну характеристику речовин шкіронаривної дії; загальну характеристику речовин психохімічної дії; загальну характеристику речовин подразливої дії; основні види, загальні характеристики та джерела іонізуючих випромінювань; одиниці вимірювання в дозиметрії; ліміти доз опромінення. Призначення склад, технічні характеристики приладів хімічної розвідки та контролю; призначення склад, технічні характеристики приладів радіаційної розвідки та дозиметричного контролю; призначення, склад технічні характеристики засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами; алгоритм дій підрозділу під час проведення технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами; методи проведення технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами. Основні елементи робочого майданчика та його маркування; типові схеми ділянок, на яких проводяться роботи з очищення території від вибухонебезпечних предметів; порядок проведення робіт під час гуманітарного розмінування територій забруднених вибухонебезпечними предметами; заходи безпеки праці при виконанні гуманітарного розмінування територій забруднених вибухонебезпечними предметами. Основні об'єкти, що мінуються; порядок проведення обстеження власних домоволодінь забруднених вибухонебезпечними предметами; порядок обстеження доріг та транспортних засобів забруднених вибухонебезпечними предметами; алгоритм дій під час обстеження територій в умовах міської забудови; заходи безпеки під час проведення робіт з обстеження територій в умовах міської забудови. Порядок проведення знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів; методи

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			проведення знешкодження вибухонебезпечних предметів; які боєприпаси відносяться до I та II категорій.
Професійно-практична підготовка підготовка			
Виробниче навчання	172	ЗГ 1	Уміти: виконувати вимоги законодавчих і нормативних актів, що регламентують питання охорони праці й особистої безпеки сапера (розмінування); дотримуватися норм, методів і прийомів безпечного виконання робіт під час ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків; дотримуватись вимог безпеки праці під час роботи із спеціальною технікою, устаткуванням, приладами та інструментами; використовувати за призначенням засоби індивідуального захисту сапера (розмінування); дотримуватись вимог електробезпеки під час роботи із електрифікованим обладнанням; володіти засобами і методами індивідуального та колективного захисту від небезпечних та шкідливих виробничих факторів; дотримуватись пожежної безпеки; дотримуватись гігієни праці та виробничої санітарії; дотримуватись правил проходження медичних оглядів.
		ЗГ 2	Уміти: визначати та оцінювати дихання у постраждалого з підозрою на раптову зупинку кровообігу (потрійний прийом); відновлювати прохідність дихальних шляхів мануальним методом; відновлювати прохідність дихальних шляхів шляхом висування нижньої щелепи; виконувати натискання на грудну клітку при здійсненні серцево-легеневої реанімації у дорослих; проводити штучну вентиляцію легень у дорослих; відновлювати прохідність дихальних шляхів внаслідок удавлення у дорослих; використовувати зовнішній автоматичний дефібрилятор при проведенні серцево-легеневої реанімації; надавати постраждалому стабільне положення; визначити та оцінювати дихання у дітей з підозрою на раптову зупинку кровообігу (потрійний прийом); відновлювати прохідність дихальних шляхів мануальним методом у дітей різних вікових груп; відновлювати прохідність дихальних шляхів шляхом висування нижньої щелепи;

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			виконувати натискання на грудну клітку при здійсненні серцево-легеневої реанімації у дітей різних вікових груп; проводити штучну вентиляцію легень у дітей різних вікових груп; відновлювати прохідність верхніх дихальних шляхів внаслідок вдавнення у дітей різних вікових груп; використовувати зовнішній автоматичний дефібрилятор при проведенні серцево-легеневої реанімації; надавати дітям різних вікових груп стабільне положення; визначати ознаки масивної зовнішньої кровотечі; визначати ознаки внутрішньої кровотечі; зупиняти кровотечі за допомогою пов'язки, що тисне; зупиняти кровотечі за допомогою кровоспинного джгута типу САТ; зупиняти кровотечі за допомогою кровоспинного джгута типу SWAT; зупиняти кровотечі за допомогою тампонування ран; накладати бинтові пов'язки на кінцівки; накладати шийний комірць при травмах шийного відділу хребта; проводити іммобілізацію постраждалого на довгій транспортувальній дошці; проводити евакуацію постраждалого з транспортного засобу; проводити ШВЛ за допомогою мішка Амбу.
		ПК 1.1 ÷ ПК 1.10	Уміти: дотримуватися правил поводження з вибуховими речовинами; відрізнити бризантні вибухові речовини від металевих; проводити ідентифікацію зарядів промислового виготовлення. Перевіряти вогнепровідний шнур на цілісність та простріл; виготовляти запалювальну трубку; користуватися приладами та обладнання для перевірки капсулів-детонаторів, електровибухової мережі. Проводити розрахунок необхідної ваги заряду для підривання круглої колоди до та понад 30 см; проводити розрахунок необхідної ваги заряду для підривання бруса та пакету з 2-х колод; установлювати заряд на дерев'яних конструкціях під час руйнування вибуховим способом. Дотримуватися правил безпечного поводження при виявленні ручних гранат; розрізнити ручні гранати основного та спеціального призначення; здійснювати ідентифікацію ручних гранат за характерними

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			ознаками, а також за ознаками підричників і запалів; знищувати поодинокі ручні гранати. Дотримуватися правил безпечного поводження при виявленні протитанкових та протипіхотних мін; здійснювати ідентифікацію протитанкових та протипіхотних мін за характерними ознаками, а також за ознаками підричників і запалів; знищувати поодинокі інженерні боєприпаси. Дотримуватися правил безпечного поводження при виявленні артилерійських, мінометних та реактивних боєприпасів; визначати, чи пройшов канал ствола чи ні артилерійський снаряд; визначати чи пройшла канал ствола мінометна міна; здійснювати ідентифікацію артилерійських, мінометних та реактивних боєприпасів за характерними ознаками, а також за ознаками підричників; знищувати поодинокі артилерійські снаряди малого та середнього калібру; знищувати поодинокі мінометні міни. Дотримуватися правил безпечного поводження при виявленні засобів ближнього бою; визначати, чи пройшов канал ствола гранатометний постріл; здійснювати ідентифікацію засобів ближнього бою. Дотримуватися правил безпечного поводження при виявленні морських боєприпасів; здійснювати ідентифікацію морських боєприпасів. Дотримуватися правил безпечного поводження при виявленні авіаційних бомб; визначати калібр авіаційної бомби; визначати країну виробника авіаційної бомби; здійснювати ідентифікацію авіаційних боєприпасів за характерними ознаками, а також за ознаками підричників; здійснювати знищення та знешкодження авіаційних боєприпасів. дотримуватися правил безпечного поводження при виявленні ракет; визначати калібр ракет; здійснювати ідентифікацію ракет за характерними ознаками; здійснювати знищення ракет.
		ПК 2.1 ПК 2.2	Уміти: налаштовувати сучасні металодетектори та проводити пошукові роботи за допомогою металодетекторів; налаштовувати феромагнітометри та виявляти кут залягання феромагнітних тіл.

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			Користуватися під час виконання завдання з розмінування місцевості комплектом розмінування та індивідуальним комплектом розмінування; застосовувати засоби розмінування під час проведення гуманітарного розмінування місцевості; використовувати індивідуальні засоби бронезахисту сапера під час виконання робіт з розмінування місцевості.
		ПК 3.1 ПК 3.2	Уміти: дотримуватися правил безпечного поведіння при виявленні саморобних вибухових пристроїв; здійснювати ідентифікацію за характерними ознаками, а також за ознаками засобів ініціювання саморобних вибухових пристроїв; визначати тип основного заряду саморобного вибухового пристрою; визначати під час виявлення саморобного вибухового пристрою небезпечні зони та приблизну вагу заряду; знищувати та знешкоджувати саморобні вибухові пристрої. Використовувати спеціальне обладнання; проводити профілактику спеціального обладнання та його обслуговування; здійснювати відкриття підозрілих предметів за допомогою зарядів малої потужності; розраховувати та встановлювати зарядів малої потужності; знищувати саморобні вибухові пристрої за допомогою зарядів вибухової речовин, гідродинамічної гармати; визначати ознаки основних та додаткових бойових ланцюгів; знешкоджувати саморобні вибухові пристрої контактним та дистанційним способом, в тому числі із застосуванням робототехніки.
		ПК 4.1 ПК 4.2 ПК 4.3	Уміти: виконувати страхування та самострахування. В'язати вузли для кріплення страхувального канату до опор і кріплень. В'язати вузли для з'єднання тросів і канатів; в'язати вузли для зв'язування двох канатів однакового та різного діаметрів та допоміжних вузлів. Використовувати страхувальні та самострахувальні засоби; виконувати правила страхування та самострахування.
		ПК 5.1 ÷ ПК 5.8	Уміти: встановлювати маркування місцевості при виявленні вибухонебезпечного предмета; здійснювати вилучення, підйом та

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			транспортування вибухонебезпечного предмета; проводити обстеження ділянки місцевості на наявність вибухонебезпечних предметів. Проводити гуманітарне розмінування територій забруднених вибухонебезпечними предметами; встановлювати межі смуги розмінування за допомогою засобів маркування місцевості на ділянці розмінування. Проводити роботи щодо обстеження власних домоволодінь забруднених вибухонебезпечними предметами; проводити роботи щодо обстеження транспортних засобів забруднених вибухонебезпечними предметами; проводити обстеження доріг на наявність вибухонебезпечних предметів; проводити заходи щодо визначення об'єктів, що можуть бути забрудненими вибухонебезпечними предметами. Проводити заходи щодо визначення об'єктів, що можуть бути забрудненими вибухонебезпечними предметами протипіхотні міни під наглядом керівника.
Виробнича практика	60		Ознайомлення з організаційно-штатною структурою підрозділу ДСНС - АРЗ СП, наявною технікою та обладнанням. Інструктаж з охорони праці Інструктаж з охорони праці, пожежної безпеки на робочому місці. <i>Ознайомитись із:</i> - підрозділом, його структурою та організацією діяльності; - районом виїзду підрозділу, функціональними обов'язками групи, відділення, підрозділу, загону тощо; - приміщеннями підрозділу та їх призначенням; - приміщеннями бази підрозділу; - робочим місцем, службовою документацією та керівними документами. Набуття практичних навичок з поводження з вибуховими матеріалами (наявних в підрозділі), ПК 1.1÷ПК 1.10 <i>Відпрацювати:</i> - дії з проведення ідентифікації зарядів промислового виготовлення (усіх, що наявні у підрозділі); - дії з ідентифікації ручних гранат та мін,

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			інженерних та реактивних боєприпасів, морських та авіаційних боєприпасів, ракет тощо; - імітаційні дії щодо знищення та знешкодження вибухових речовин та боєприпасів; - дії з перевірки вогнепровідного шнура на цілісність та простріл; - дії з виготовлення запалювальної трубки; - дії з перевірки капсулів-детонаторів, електровибухової мережі. Набуття практичних навичок щодо застосування сучасних металодетекторів, ПК 2.1, ПК 2.2 <i>Відпрацювати:</i> - дії з налаштування сучасних металодетекторів та феромагнітометрів, проведення пошукових робіт за їх допомогою; - дії з користування під час виконання завдання з розмінування місцевості комплектом розмінування та індивідуальним комплектом розмінування; - дії з застосування засобів розмінування під час проведення гуманітарного розмінування місцевості; - дії з використанням індивідуальних засобів бронезахисту сапера під час виконання робіт з розмінування місцевості. Набуття практичних навичок з безпечного поводження з саморобними вибуховими пристроями, ПК 3.1, ПК 3.3 <i>Відпрацювати:</i> - дії з ідентифікації за характерними ознаками, а також за ознаками засобів ініціювання саморобних вибухових пристроїв; - дії зі знищення саморобних вибухових пристроїв за допомогою зарядів вибухової речовин, гідродинамічної гармати; - визначати ознаки основних та додаткових бойових ланцюгів; - дії з знешкодження саморобних вибухових пристроїв контактним та дистанційним способом, в тому числі із застосуванням робототехніки. Набуття практичних навичок технічного

Предмет	К-сть годин	Шифр компетентності	Зміст навчальної програми (знати, уміти)
			обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами, проведення гуманітарного розмінування місцевості, ПК 5.1÷5.8. <i>Відпрацювати:</i> - дії з проведення гуманітарного розмінування територій забруднених вибухонебезпечними предметами; - дії з встановлювання межі смуги розмінування за допомогою засобів маркування місцевості на ділянці розмінування. - дії з обстеження будівель, транспортних засобів, доріг на наявність вибухонебезпечних предметів; - дії з підготовки до знищення снарядів малого калібру.

V. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ

Навчальний час здобувача освіти визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм освітніх компонент (предметів).

Обліковим одиницями навчального часу є:

- академічна година тривалістю 45 хвилин;
- урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;
- навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;
- навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин.

Навчальний (робочий) час здобувача освіти в період проходження виробничої практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, підрозділу, установи, організації згідно із законодавством.

Навчання з охорони праці проводиться згідно з вимогами чинного законодавства «Про охорону праці». Теоретична частина предмета «Охорона праці» у складі загальнопрофесійної підготовки вивчається обсягом не менше 30 годин, згідно з п. 2.3. Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511 (із змінами).

Навчання з надання домедичної допомоги проводиться відповідно до Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 р. № 1115, та наказу Міністерства охорони здоров'я України від 04 серпня 2021 р. № 1627 «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти».

Навчально-тренувальна програма домедичної підготовки «Перший на місці події» включається до освітньої програми закладу професійної (професійно-технічної) освіти цивільного захисту.

Виробниче навчання проводиться чергуючись з теоретичними заняттями на навчальних місцях для відпрацювання вправ (ручного розмінування та ідентифікації вибухонебезпечних предметів, застосування роботизованих комплексів розмінування, роботи із сучасними боеприпасами та протидії саморобним вибуховим пристроям), павільйоні для відпрацювання вправ в зимовий період та на навчальній вежі.

Організація виробничого навчання з виконанням підривних робіт та розмінування проводиться відповідно до вимог Стандартних операційних процедур: 05/10 ДСНС, 07/10 ДСНС, 08/10 ДСНС, 08/20 ДСНС, 04/40 ДСНС, 09/10 ДСНС, 09/11 ДСНС, 10.10/40 ДСНС, 12/10 ДСНС, 10/40 ДСНС, 09/50 ДСНС, 09/40 ДСНС та інших керівних документів МВС та ДСНС України.

Здобувачі освіти проходять виробничу практику відповідно до наказу МВС України від 6.05.2020 № 412 «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 червня 2020 р. за № 496/34779 в підрозділах ГУ ДСНС України в областях та м. Київ по завершенню проходження професійно-теоретичної підготовки та виробничого навчання.

VI. ДЕРЖАВНА КВАЛІФІКАЦІЙНА АТЕСТАЦІЯ

До державної кваліфікаційної атестації допускаються здобувачі освіти, які в повному обсязі виконали робочий навчальний план та освітню програму та мають позитивні підсумкові оцінки з усіх навчальних предметів, виробничого навчання та виробничої практики (не менше 4 балів).

Державна кваліфікаційна атестація включає в себе:

- кваліфікаційну пробну роботу;
- державний кваліфікаційний екзамен.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику на її базах проходження

На державну кваліфікаційну атестацію виносяться зміст компетентностей: ЗГ 1, ЗГ 2, ПК 1.1÷ПК 1.10, ПК 2.1, ПК 2.2, ПК 3.1, ПК 3.2, ПК 5.1÷ПК 5.8 та перевіряються результати навчання РН 1÷РН 3, РН 5.

Здобувачу освіти, який опанував освітню програму й успішно пройшов державну кваліфікаційну атестацію за професійною кваліфікацією, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії та видається документ про освіту державного зразка.

Державна кваліфікаційна атестація здійснюється відкрито і публічно.

Орієнтовний перелік питань підготовки до державного кваліфікаційного екзамену:

1. Основні законодавчі акти України з питань охорони праці.
2. Вимоги правил безпеки праці до техніки, приладів та обладнання, засобів індивідуального захисту сапера (розмінування).
3. Вимоги правил безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків.
4. Заходи безпеки праці при веденні вибухових робіт.
5. Правила безпечного поводження з ручними гранатами.
6. Правила безпечного поводження з інженерними мінами.
7. Правила безпечного поводження з артилерійськими, мінометними та реактивними боєприпасами.
8. Правила безпечного поводження із засобами ближнього бою.
9. Правила безпечного поводження з морськими боєприпасами.
10. Правила безпечного поводження з авіаційними боєприпасами.
11. Правила безпечного поводження з ракетами.
12. Заходи безпеки праці при виконанні гуманітарного розмінування територій забруднених вибухонебезпечними предметами.
13. Заходи безпеки під час проведення робіт з обстеження територій в умовах міської забудови.

14. Загальні вимоги порядку проведення адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці в аварійно-рятувальному загоні спеціального призначення.
15. Основні вимоги правил безпеки до службових приміщень і споруд в підрозділах цивільного захисту.
16. Загальні права працівників з питань охорони праці у підрозділах цивільного захисту.
17. Основні види інструктажів з питань охорони праці та опишіть вимоги щодо їх проведення.
18. Загальні вимоги правил безпеки праці до піротехнічного обладнання.
19. Загальні вимоги щодо захисту працівників від шкідливих та небезпечних впливів виробничих факторів.
20. Вимоги правил безпеки праці під час роботи з вибухонебезпечними предметами.
21. Загальні вимоги під час роботи з електрообладнанням.
22. Основні положення правил гігієни праці та виробничої санітарії.
23. Будова кістково-м'язової системи та її функції.
24. Будова і функції дихальної системи.
25. Будова і функції серцево-судинної системи.
26. Ознаки клінічної та біологічної смерті.
27. Прояви та особливості надання домедичної допомоги при переломах під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.
28. Види та ознаки опіків, основні принципи надання домедичної допомоги при термічних опіках.
29. Поняття «шок»: визначення, види та основні прояви. Послідовність дій рятувальника при травматичному та опіковому шоці.
30. Поняття «рани», їх види та основні прояви, надання домедичної допомоги.
31. Поняття «вивих»: причина, прояви, надання домедичної допомоги.
32. Поняття «непритомність»: причини, прояви, домедична допомога, особливості проявів у постраждалих на пожежі.
33. Поняття «пневмоторакс»: причини, прояви, надання домедичної допомоги.
34. Поняття «гостра дихальна недостатність»: причини, прояви, домедична допомога, особливості проявів у постраждалих.
35. Правила та послідовність проведення первинного огляду постраждалого під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.
36. Послідовність та правила проведення непрямого масажу серця, помилки, що виникають при проведенні непрямого масажу серця. Алгоритм проведення сортування постраждалих при масових випадках.
37. Особливості надання допомоги у випадку вибухонебезпечних надзвичайних ситуаціях.

38. Прийоми перевірки наявності дихання, послідовність проведення відновлення прохідності дихальних шляхів.
39. Вибухові речовини та засоби ініціювання. Види вибухового перетворення.
40. Фізична сутність процесів ініціювання та детонації.
41. Класифікація вибухових речовин.
42. Заряди та їх види.
43. Методи ведення вибухових робіт.
44. Сутність вогневого способу ведення вибухових робіт.
45. Сутність електричного способу ведення вибухових робіт.
46. прилади та обладнання, які використовуються при електричному способі підризу. Види електровибухових мереж.
47. Класифікація, основні елементи, призначення та принцип дії ручних гранат II світової війни.
48. Види та типи осколкових гранат, підризники та запали, які в них використовуються.
49. Підризники та запали, які використовуються у сучасних зразках ручних гранат та гранат країн НАТО.
50. Порядок проведення ідентифікації ручних гранат. Конструктивні ознаки під час проведення ідентифікації.
51. Класифікація, основні елементи, призначення та принцип дії інженерних мін.
52. Види та типи інженерних мін часів II світової війни та підризників, які в них використовувалися.
53. Порядок проведення ідентифікації інженерних мін. Конструктивні ознаки під час проведення ідентифікації.
54. Класифікація, призначення, будова, калібри артилерійських снарядів.
55. Будова, калібри, маркування артилерійських снарядів країн НАТО.
56. Порядок ідентифікації артилерійських снарядів. Особливості будови сучасних зразків.
57. Класифікація, призначення, будова, калібри мінометних мін.
58. Порядок ідентифікації мінометних мін. Особливості будови сучасних зразків мін. Правила безпечного поводження із засобами ближнього бою мінометних мін.
59. Класифікація, призначення, будова, калібри реактивних боєприпасів.
60. Порядок ідентифікації реактивних боєприпасів. Особливості будови сучасних реактивних боєприпасів.
61. Загальні відомості про підризники та трубки. Класифікація підризників та трубок.
62. Призначення, будова, принцип дії боєприпасів до засобів ближнього бою та

підривників до них.

63. Порядок ідентифікації засобів ближнього бою.
64. Класифікація, призначення, основні елементи морських боєприпасів. Основні типи морських боєприпасів.
65. Класифікація, основні елементи, призначення, калібри, маркування та принцип дії авіаційних боєприпасів.
66. Авіаційні бомби основного, спеціального та допоміжного призначення.
67. Порядок ідентифікації авіаційних бомб.
68. Класифікація, призначення, основні елементи ракет.
69. Основні типи ракет та вибухові пристрої які використовуються в ракетах.
70. Порядок ідентифікації ракет.
71. Призначення, технічні характеристики, склад комплектів, будова сучасних металодетекторів.
72. Принцип дії сучасних металодетекторів, порядок підготовки до роботи та організація роботи з їх використанням.
73. Призначення, технічні характеристики, склад комплектів, будову сучасних феромагнітометрів.
74. Принцип дії феромагнітометрів при виявленні феромагнітного тіла.
75. Порядок підготовки до роботи та принципи організації пошукових робіт з використанням феромагнітометрів.
76. Порядок виявлення кута залягання феромагнітного тіла.
77. Призначення, будова, комплектів розмінування.
78. Будова індивідуального комплексу розмінування. Призначення засобів розмінування та робота з ними.
79. Порядок підготовки до роботи та робота з комплектами розмінування.
80. Вимоги до засобів індивідуального бронезахисту.
81. Класифікація та основні елементи саморобних вибухових пристроїв.
82. Способи збудження вибуху. Основні механізми саморобних вибухових пристроїв.
83. Основні складові, типи та принципи приведення у дію саморобних вибухових пристроїв.
84. Загальні відомості про замикачі, їх класифікацію. Типи та принципи приведення у дію командного, сповільненого та замикача маніпуляції.
85. Засоби ініціювання саморобних вибухових пристроїв.
86. Джерела живлення саморобних вибухових пристроїв, типи, схеми з'єднання електричних джерел живлення.
87. Небезпечні зони при спрацюванні саморобних вибухових пристроїв. Принципи знешкодження саморобних вибухових пристроїв.

88. Загальні відомості про пастки.
89. Пастки з використанням промислових вибухових пристроїв та ручних гранат.
90. Види спеціального обладнання для знищення саморобних вибухових речовин.
91. Правила використання спеціального обладнання та порядок його застосування для знищення саморобних вибухових речовин.
92. Методи відкриття підозрілих предметів за допомогою зарядів малої потужності.
93. Розрахунок та правила встановлення зарядів малої потужності.
94. Методи знищення саморобних вибухових пристроїв за допомогою зарядів вибухової речовини.
95. Порядок знешкодження вибухових пристроїв контактним та дистанційним способом, в тому числі із застосуванням робототехніки.
96. Нормативні документи, які регламентують діяльність піротехнічних підрозділів в Україні та за її межами.
97. Загальні відомості щодо принципів та порядку функціонування національного органу з протимінної діяльності.
98. Міжнародні стандарти протимінної діяльності: сфера застосування, основні терміни, визначення та скорочення.
99. Порядок виконання повідомлень про виявлення вибухонебезпечних предметів.
100. Дії по прибуттю на місце виявлення вибухонебезпечних предметів.
101. Порядок проведення обстеження ділянки місцевості на наявність вибухонебезпечних предметів.
102. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами.
103. Алгоритм дій підрозділу під час проведення технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами.
104. Методи проведення технічного обстеження територій забруднених вибухонебезпечними предметами.
105. Основні елементи робочого майданчика та його маркування.
106. Типові схеми ділянок, на яких проводяться роботи з очищення території від вибухонебезпечних предметів.
107. Порядок проведення робіт під час гуманітарного розмінування територій забруднених вибухонебезпечними предметами.
108. Основні об'єкти, що мінуються .Порядок проведення обстеження власних домоволодінь забруднених вибухонебезпечними предметами.
109. Порядок обстеження доріг та транспортних засобів забруднених вибухонебезпечними предметами.
110. Алгоритм дій під час обстеження територій в умовах міської забудови.
111. Порядок проведення знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів.
112. Методи проведення знешкодження вибухонебезпечних предметів.

Орієнтовний перелік кваліфікаційних пробних робіт:

- проведення ідентифікації зарядів промислового виготовлення.
- виготовлення запалювальної трубки.
- користування приладами та обладнанням для перевірки капсулів-детонаторів, електровибухової мережі.
- установка заряду на дерев'яних конструкціях під час руйнування вибуховим способом.
- проведення ідентифікації ручних гранат за характерними ознаками, а також за ознаками підричників і запалів.
- проведення ідентифікації протитанкових та протипіхотних мін за характерними ознаками, а також за ознаками підричників і запалів.
- проведення ідентифікації артилерійських, мінометних та реактивних боєприпасів за характерними ознаками, а також за ознаками підричників.
- проведення ідентифікації засобів ближнього бою.
- проведення ідентифікації морських боєприпасів.
- проведення ідентифікації авіаційних боєприпасів за характерними ознаками, а також за ознаками підричників.
- проведення ідентифікації ракет за характерними ознаками.
- виконання маніпулятивних дій щодо знищення вибухонебезпечних предметів.
- проведення пошукових робіт за допомогою металодетекторів.
- застосування засобів розмінування під час проведення гуманітарного розмінування місцевості.
- використання індивідуальних засобів бронезахисту сапера під час виконання робіт з розмінування місцевості.
- проведення ідентифікації за характерними ознаками, а також за ознаками засобів ініціювання саморобних вибухових пристроїв.
- використання робототехніки при розмінуванні місцевості.
- проведення вилучення, підйому та транспортування вибухонебезпечного предмета.
- проведення обстеження ділянки місцевості на наявність вибухонебезпечних предметів.
- проведення гуманітарного розмінування територій забруднених вибухонебезпечними предметами.
- проведення обстеження транспортних засобів забруднених вибухонебезпечними предметами.
- проведення обстеження доріг на наявність вибухонебезпечних предметів.

VII. ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

1. Кодекс Цивільного захисту України : станом на 1 липня 2013 року : відповідає офіц. текстові. – Вінниця : Діло, 2014.
2. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-ХІІ : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>. – Назва з екрана.
3. Конституція України : станом на 1 вересня 2015 року відповідає офіц. текстові. Київ : ФОП ПАЛИВОДА А.В., 2015.
4. Порядок організації медичного забезпечення в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій : наказ МВС України від 18.08.2014 № 831 : (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-14>. Назва з екрана. – Розд. I-VIII.
5. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці : підручник / В. Ц. Жидецький. — 5-те вид., доповн. — К. : Знання, 2014. — 373 с.
6. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України (Частина перша для підрозділів державної пожежної охорони) : наказ МНС України від 07.05.2007 № 312: - Київ : Агенство Чорнобильінтерінформ, 2007.
7. Варій М.Й., Козяр М.М., Коваль М.С. Військова психологія і педагогіка. Навчальний посібник. Львів: 2003. МНС
8. Олег Недвига Психологічний тренінг “мінне поле” у процесі підготовки саперів. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Психологічні науки, 2018
URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/psihol-visnik-19-2018-18.pdf>.
9. Тімченко О.В. Кризова психологія Харків: НУЦЗУ, 2010. МОН України.
10. Дідур О.Л., Шевченко М.С. Міни. Посібник військовослужбовця ЗСУ, НГУ, ТРО України. Київ-Львів, 2022 року (видання 2 — доповнене та розширене) URL: http://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/01/Міни_Посібник_військовослужбовцю.pdf.
11. ДСТУ 4185:2003 Речовини вибухові промислові. Пакування, маркування, транспортування та зберігання (зі змінами). Київ, 2004 URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=93977.
12. Вибухові боєприпаси. Посібник для України. Друге видання, GICHD, 2022 URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/vibuxovi-boeprypasi-posibnik-dlya-ukraini>.
13. А. Й. Дерев'янчук Основи будови артилерійських гармат та боєприпасів : підручник / А. Й. Дерев'янчук. – Суми : Сумський державний університет, 2011. – 716 с URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/Osnovy_budovy_artyleriiskykh_harmat_ta_boeprypasiv-1.pdf.
14. Постанова КМУ від 3 жовтня 2018 р. № 802 “Про затвердження Технічного регламенту вибухових матеріалів промислового призначення” URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/371046___656432.

15. А. Й. Дерев'янчук Артилерійське озброєння і боєприпаси: навчальний посібник / А.Й. Дерев'янчук, М.Б. Шелест.– Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – 415 с.
URL:https://http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Artozbroiennya_i_boieprypasy.pdf.
16. Посібники щодо застосування озброєння іноземного виробництва у Збройних Силах України (інструкції із використання) у декількох частинах, 2022
URL:<https://tck.pl.ua/viyskovo-patriotychne-vykhovannia/vykladachu-zakhyst-ukrainy/viyskovo-shkilna-biblioteka>.
17. А.Й. Дерев'янчук, А.О. Вакал Експлуатація артилерійського озброєння: навч. посібник / А.Й. Дерев'янчук, А.О. Вакал. – Суми: Сумський державний університет, 2011. – 132 с. URL:<http://https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/16460/1/Dere%27janchuk.pdf>.
18. Інструкція про поведінку з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України від 19.08.2019 № 691
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text>.
19. Ясько В.А., Кучинський С.А., Ясько О.В. Авіаційні і артилерійські боєприпаси колишньої Радянської армії та армії Німеччини часів Другої світової війни: навчальний посібник / В.А. Ясько, С.А. Кучинський, О.В. Ясько – Кам'янець-Подільський: КПНУ, 2019. – 104 с. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/6327>.
20. А.В. Іщенко, М.В. Кобець Засоби і методи виявлення вибухових речовин та пристроїв у боротьбі із тероризмом. Навчально-практичний посібник, Київ, 2005
URL:<https://elar.naiaiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/81b1d047-2b45-4fad-ae04-8a533fd2edda/content>.
21. Посібник з базової ідентифікації боєприпасів в Україні. Посібник на використання працівниками вибухотехнічних підрозділів, 2023
URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/viiskova_sprava/Posibnyk_z_bazovoi_identyfikatsii_boieprypasiv_v_Ukraini.pdf.
22. Гайдарли Г. С. Розмінування території і об'єктів інженерними підрозділами збройних сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки (1992–2018): дис. канд. іст. наук: 20.02.22. Київ, 2020, 274 с.
URL:https://nuou.org.ua/assets/dissertations/diser/diser_gaidarli_1.pdf.
23. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора White Spectrum XLI.
24. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Vallon VMHCS у базовому комплектуванні.
25. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора MD3000.
26. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Nokta Makro Simplex.
27. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора SIMPLEX + WHP.
28. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора CEIA PD 240 CBM.
29. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора SEIA CMD.

30. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Gauss Light.
31. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Vallon VMH3CS.
32. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Minelab F3.
33. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Ceia CMD.
34. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Ebinger PIDD.
35. Інструкція користувача та технічний посібник металодетекторів Schonstedt GA 92, Schonstedt GA 72.
36. Інструкція користувача та технічний посібник металодетектора Ebinger UPEX740 M3.
37. Інструкція користувача та технічний посібник металодетекторів Ebinger UPEX 740 M3, UPEX 740M.
38. Інструкція користувача та технічний посібник “Робот LT2-F «Bulldog»”.
39. Інструкція користувача та технічний посібник “Мікротактичний робот MTGR №373”.
40. Інструкція користувача та технічний посібник “Роботизована система IRIS, №180”
Інструкція користувача та технічний посібник “Рентгени XRS 3, № 8216, SRV-10032, Inspector, Palaroid”.
41. Ярославський А.В., Тьорло О.І., Йосипів Ю.Р., Курляк М.Д., Московчук М.О., Синенький В.М. Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв: методичні рекомендації / Ярославський А.В., Тьорло О.І., Йосипів Ю.Р., Курляк М.Д., Московчук М.О., Синенький В.М.,. — Київ: Вид. «КНТ», 2022. — 84 с.
<https://drive.google.com/file/d/1foRNDsAghJGscQW5L9gc5Ijg6Fe-bdHZ/view?usp=sharing>.
42. НПАОП 0.00-1.66-13 Правила безпеки під час поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення. — затверджені наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 12.06.2013. — К.: Норматив, 2013. — 127 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1127-13#Text>.
43. Військовий стандарт 03.106.006 (видання 1). Організація протидії саморобним вибуховим пристроям у Збройних Силах України. Інженерне забезпечення. (STANAG 2295, AJP-3.15 Allied joint doctrine for countering improvised explosive devices, MOD), 2020 URL: https://www.mil.gov.ua/content/standarts/VS_01_106_006.pdf.
44. Методичний посібник “Розтяжки” (видання друге, доповнене). URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/pdf>.
45. Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті затверджені Державним комітетом України з питань охорони праці, промислової безпеки та гірничого нагляду від 27.03.2007 N 62 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-07#Text>.
46. Довідник рятувальника-верхолаза. Введений у використання додатком до окремого доручення ДСНС від 05.03.2021 №В-68
URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://kyiv.dsns.gov.ua/upload/8/4/6/6/0/8/2021-3-12-dovidnik-verholaza.docx&ved=2ahUKEwiHxluqoeoFAxWPKxAIHVQ6AmI4HhAWegQIFhAB&usg=AOvVaw3OQq3B-fA06_BTU5F0Nta4.

47. ДСТУ EN 361-2017 Індивідуальне спорядження для захисту від падіння з висоти. Спорядження для всього тіла
URL:https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_en_361_2017.pdf.
48. ДСТУ EN 358-2001 Індивідуальне захисне спорядження для функції утримування та запобіганню падіння з висоти. Системи утримування
URL:<https://promalp.org.ua/docs/dstu-en358-2001.pdf>.
49. ДСТУ EN 364-2017 Індивідуальне спорядження для захисту від падіння з висоти. Методи випробовування URL:https://www.ksv.biz.ua/publ/dstu/dstu_en_364/3-1-0-2718.
50. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) району ведення бойових дій. Стандартна операційна процедура 09.11/ДСНС. Введено в дію: окремим доручення Голови ДСНС від 04.03.2020 № В-33
URL:<https://dsns.gov.ua/upload2/6/8/9/6/5EvgyR9W0tBTYzldCjhjd5i5wlPhiSNqzwQEaeJ0y.pdf>.
51. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом. Стандартна операційна процедура 09.10/ДСНС. Введено в дію: окремим доручення Голови ДСНС від 04.09.2019 № В-127
URL:<https://dsns.gov.ua/upload/2/6/8/9/6/4/w8U1FRIA8jtuJP1ay8pcIxPRJIwwhOM75TYtsxSJ.pdf>.
52. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: наказ МВС України № 340 від 26.04.2018 р. (зі змінами та доповненнями)
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-18#Text>.
53. Т.М. Гончар, Р.В. Рютин / Т.М. Гончар, Р.В. Пархоменко. Організація знешкодження та утилізація вибухових матеріалів. Навчальний посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2011, С. 530 (гриф МОН), Львів: ЛДУ БЖД, 2011.
54. Трофименко П. Є., Сорокоумов Г. В., Демидко Л. С. Основи інженерної підготовки, тактичного маскування та радіаційного, хімічного та біологічного захисту в артилерійських підрозділах. Підручник, 2021
URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83657/3/Trofymenko_inzhenerna_pidhotovka.pdf.
55. В.В. Соколов, Р.М. Терещук, О.Є. Григор'єв Технологія та безпека виконання підіривних робіт. Навчальний посібник, 2017
<https://core.ac.uk/download/pdf/168412209.pdf>.
56. В. В. Барбашин, О. О. Назаров, В. В. Рютин, І. О. Толкуно Основи організації піротехнічних робіт. Навчальний посібник. / В. В. Барбашин, О. О. Назаров, В.В. Рютин, І. О. Толкунов / Під ред. В.П. Садкового. — Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. — 352 с. URL:<https://jurkniga.ua/contents/osnovi-organizatsii-pirotekhnichnikh-robot-navchalniy-posibnik.pdf>.
57. Методичний посібник для проведення інформаційно-просвітницьких уроків, спрямованих на інформування про загрози і небезпеки, які несуть вибухонебезпечні предмети. — Вибухонебезпечні предмети: види, загрози і заходи безпеки:

Методичний посібник / Упоряд. Багрій Олександр, Баханов Олексій. — К.: ВСМГО «Християнська Асоціація Молодих Людей України» (УМСА України), — 2015.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/1/1/7/5/9/evgen-informuvannia-booklet3.pdf>.

58. Посібник “Базова загальновійськова підготовка на території Великої Британії”

Видання: 02.2022.

URL:

https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/06/INTERFLEX_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_02-22.pdf.
